

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

«Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы каарының 4 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылууга карата гражданка О.М. Серова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2019 елның 28 ноябре

Татарстан Республикасы Конституция суды Рәисе Ф.Г. Хәснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка О.М. Серова шикаятен алдан өйрәнгән судья Э.М. Мостафина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыклады:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка О.М. Серова «Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы каарының 4 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылууга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Дәгъва белдерелә торган пункт нигезендә торак шартларын яхшыртуга мохтаж һәм ата-аналары белән теркәлгән һәм яшәүче, үз гайләләрен кормаган

ун һәм аннан да күбрәк баласы булган күбалалы гайләләр өчен беренче чират тәртибендә торак белән тәэмин иту буенча тиешле елга Татарстан Республикасындагы күбалалы гайләләрнең жыелма исемлегенә кертелгән күбалалы гайләләрнең гомуми саныннан 1 процент һәм индикментдә бер гайлә күләмендә еллык квота билгеләнгән.

Шикаятьтән һәм аңа күшымта итеп бирелгән документларның күчермәләреннән күренгәнчә, биш баласының икесе инвалид булган мөрәҗәгать итүче, хәзерге вакытта 7 кешелек гайләсе белән Яшел Үзән муниципаль районы Мулла Иле авылында торак мәйданы 35,0 кв. метр тәшкил иткән йортта яши.

Татарстан Республикасының Яшел Үзән муниципаль районы Мулла Иле авыл жирлеге Башкарма комитеты каары нигезендә гражданка О.М. Серова торак шартларын яхшыртуга мохтаж дип танылган һәм «Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күбалалы гайләләрне торак белән тәэмин иту чаралары турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы каарына үзгәрешләр керту хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 16 маенданы 326 номерлы каары белән расланган Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күбалалы гайләләрне торак белән тәэмин иту өчен сертификатлар бирү, реализацияләү кагыйдәләре нигезендә сертификат алучылар исемлегенә кертелгән.

Мөрәҗәгать итүче дәгъва белдерелгән нормада торак белән беренче чиратта тәэмин иту буенча еллык квотаны ун һәм аннан артыграк баласы булган гайләләргә генә бирү күздә тотылуын күрсәтә. Ул әлеге хәлне балалары уннан кимрәк, әмма алар арасында инвалид балалар булган гайләләргә карата гаделсезлек дип саный.

Россия Федерациясе Торак кодексында федераль дәрәҗәдә әлеге Кодексның 51 статьясының 1 өлешендәге 4 пунктта каралган исемлеккә кертелгән озак вакыт дәвамында дәвалууны таләп итә торган чирләрнең авыр формаларыннан интегүче гражданнарга торак урыннар социаль найм

шартнамәләре буенча чираттан тыш бирелүе билгеләнә (57 статья). Иsemлек Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының «Гражданнарның бер фатирда бергә яшәуләре мөмкин булмаган хроник авыруларның авыр формалары исемлеген раслау турында» 2012 елның 29 ноябрендәге 987н номерлы боерыгы белән расланган.

Әмма, мөрәжәгать итүче күрсәткәнчә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының шикаять белдерелә торган каары югарыда күрсәтелгән исемлеккә кертелгән авырулар белән интегүче инвалид балалары булган күпбалалы гайләләр өчен торак белән тәэммин итү буенча беренче чиратта квота бируге күздә тотмый. Ул торак өчен квота бируге беренче чиратта күпбалалы гайләдәге балалар санына гына түгел, ә медицина күрсәткечләре буенча аның торак шартларын яхшыртуга мохтажлыгына да бәйле булырга тиешлеген билгеләп үтә.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданка О.М. Серова Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы каарының 4 пунктын Татарстан Республикасы Конституциясенең 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 38 (беренче һәм өченче өлешләр), 54 (беренче өлеш), 55 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 6 октябрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль законның 26.3 статьясындагы 2 пунктының 24 пунктчасы нигезендә балалы гайләләргә (шул исәптән күпбалалы гайләләргә, ялгыз ата-аналарга) социаль ярдәм мәсьәләләрен хәл итү Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнарының әлеге органнар тарафыннан Россия Федерациясе субъекты бюджеты акчалары исәбеннән мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла торган уртак эш башкару предметлары буенча вәкаләтләренә керә (федераль

бюджеттан кергэн субвенцияләрдән тыш). Элеге Федераль законда шулай ук Россия Федерациисе субъектының дәүләт хакимиите органнары Россия Федерациисе субъекты бюджеты акчалары исәбеннән (максатчан чыгымнарны гамәлгә ашыруга федераль бюджеттан Россия Федерациисе субъекты бюджетына бирелә торган финанс чараларыннан тыш) гражданнарның аерым категорияләре өчен, федераль законнарда әлеге хокукны билгели торган нигезләмәләрнең булуына яисә булмавына карамастан, өстәмә социаль булышлык күрсәтү һәм социаль ярдәм чараларын билгеләргә хокуклы дип каралган. Элеге вәкаләтләрне финанслау Россия Федерациисе субъектының йөкләмәсе булып тормый, мөмкин булган очракта гамәлгә ашырыла һәм федераль бюджеттан өстәмә акчалар бүлеп бири өчен нигез була алмый (26.3-1 статьяның өченче һәм дүртенче өлешләре).

«Күбалалы гайләләргә социаль ярдәм чаралары турында» Россия Федерациисе Президентының 1992 елның 5 маенданы 431 номерлы Указы Россия Федерациисе составындагы республикалар хөкүмәтләренә, крайларның, өлкәләрнең, автоном берәмлекләрнең, Мәскәү һәм Санкт-Петербург шәһәрләренең башкарма хакимиите органнарына тәбәкнең социаль-икътисадый һәм демографик үсешендә милли һәм мәдәни үзенчәлекләрне исәпкә алыш, күбалалы гайләләргә кергэн һәм өстәмә социаль ярдәмгә мохтаж гайләләр категорияләрен һәм күбалалы гайләләр өчен социаль ярдәм чараларын билгеләү йөкләнгән (1 пунктның «а», «б» пунктчалары).

Татарстан Республикасында ата-аналары белән яшәүче һәм үз гайләләрен кормаган биш һәм аннан күбрәк баласы булган, торак шартларын яхширутуга мохтаж күбалалы гайләләр «Күбалалы гайләләрнең торак шартларын яхшируту буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Президентының 2001 елның 17 мартандагы ПУ-216 номерлы Указы нигезендә торак шартларын яхширутуга мохтаж торак урыннарын чираттан тыш алу хокукуна ия булган гражданнар категориясенә керә.

Күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин итүгә өстәмә ярдәм күрсәту максатларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты «Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин иту буенча өстәмә чараплар турында» 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карап кабул иткән, анда күпбалалы гайләләргә торак алу өчен Татарстан Республикасы бюджеты исәбеннән субсидия бирү күздә тотыла.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 16 маенданагы 326 номерлы карапы белән югарыда күрсәтелгән карапга үзгәрешләр кертелгән, шулай ук торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэммин иту өчен сертификатлар бирү, аларны реализацияләү кагыйдәләре расланган. Элеге Кагыйдәләрнен 4 пунктындагы «а» пунктчасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 9 августындагы 660 номерлы карапы редакциясендә) нигезендә торак шартларын яхшыртуга мохтаж буларак жирле үзидарә органнарында исәптә торучы, ата-аналары белән яшәүче һәм үз гайләләрен кормаган биш һәм аннан күбрәк баласы булган күпбалалы гайләләр сертификат алу хокукуна ия.

Алга таба «Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының аерым карапларына үзгәрешләр керту турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 20 декабрендәге 1021 номерлы карапы нигезендә карап тикшерелә торган карап торак шартларын яхшыртуга мохтаж һәм ата-аналары белән теркәлгән һәм яшәүче, үз гайләләрен кормаган ун һәм аннан күбрәк баласы булган күпбалалы гайләләрне беренче чиратта торак белән тәэммин иту буенча еллык квота рәвешендә өстәмә гарантияләр билгели торган 4 пункт белән тулыландырылган.

Үзенең хокукий табигате буенча элеге социаль ярдәм чарасы социаль тәэминатның мәжбүри төрләренә керми һәм, асылда, алардагы балалар саныннан чыгып, күпбалалы гайләләрнен тормыш дәрәҗәсен яхшыртуның өстәмә ысулы булып тора. Татарстан Республикасы аны алу хокукуна ия күпбалалы гайләләрнен категорияләрен, аны бирү шартларын һәм тәртибен,

шул исәптән республика бюджеты мөмкинлекләрен дә исәпкә алыш, мөстәкыйль билгели.

Шулай итеп, шикаять белдерелә торган норматив нигезләмәдә аның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве турындагы мәсьәләдә билгесезлек юк һәм үзеннән-үзе анда гражданнарның торак законнарында каралган тәртиптә торак шартларын яхшыртуга хокукин гамәлгә ашыруда чикләүләр күздә тотылмый. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты белән үзара бәйләнештә 46 статьясының беренче өлешенең 2 пункты нигезендә гражданканың шикаяте карала алмый.

Мөрәҗәгать итүченең шикаятьтә китерелгән дәлилләре чынлыкта дәгъва белдерелә торган норманың конституциячеллеген тикшерү турындагы таләпкә түгел, бәлки күпбалалы гайләләргә алардагы балалар саныннан чыгып кына түгел, ә медицина күрсәткечләре буенча торак шартларын яхшыртуга мохтаж булуларыннан да чыгып беренче чиратта торак өчен квота бирү максатларында гамәлдәге законнарга тиешле үзгәрешләр кертү турындагы таләпкә кайтып кала. Шул ук вакытта Татарстан Республикасы Конституциясенең 109 статьясында һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясында билгеләнгәнчә, әлеге мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды компетенциясенә керми, бәлки Татарстан Республикасында закон чыгаручының өстенлеге булып тора.

Бәян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясының икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Торак шартларын яхшыртуга мохтаж күпбалалы гайләләрне торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы каарының 4 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуға карата гражданка О.М. Серова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки ул «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый, ә мәрәжәгать итүче куйган мәсьәләне хәл итү Татарстан Республикасы Конституция суды карамагына керми.

2. Бу шикаяты буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катый һәм аңа карата шикаяты бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчermәсен гражданка О.М. Серовага һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына жибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 38-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**